

Strategische investeringsen

Presentatie Dag Wethouder

100.000+ FIN

EINDHOVEN

Agenda

- **Gemeente Eindhoven**
- Context
- Ontwikkeling instrument
- Overzicht, werkwijze en financiering

- **Gemeente Breda**
- Opdracht
- Overzicht en context
- Instrument
- Werkwijze

- Doorontwikkeling en dilemma's

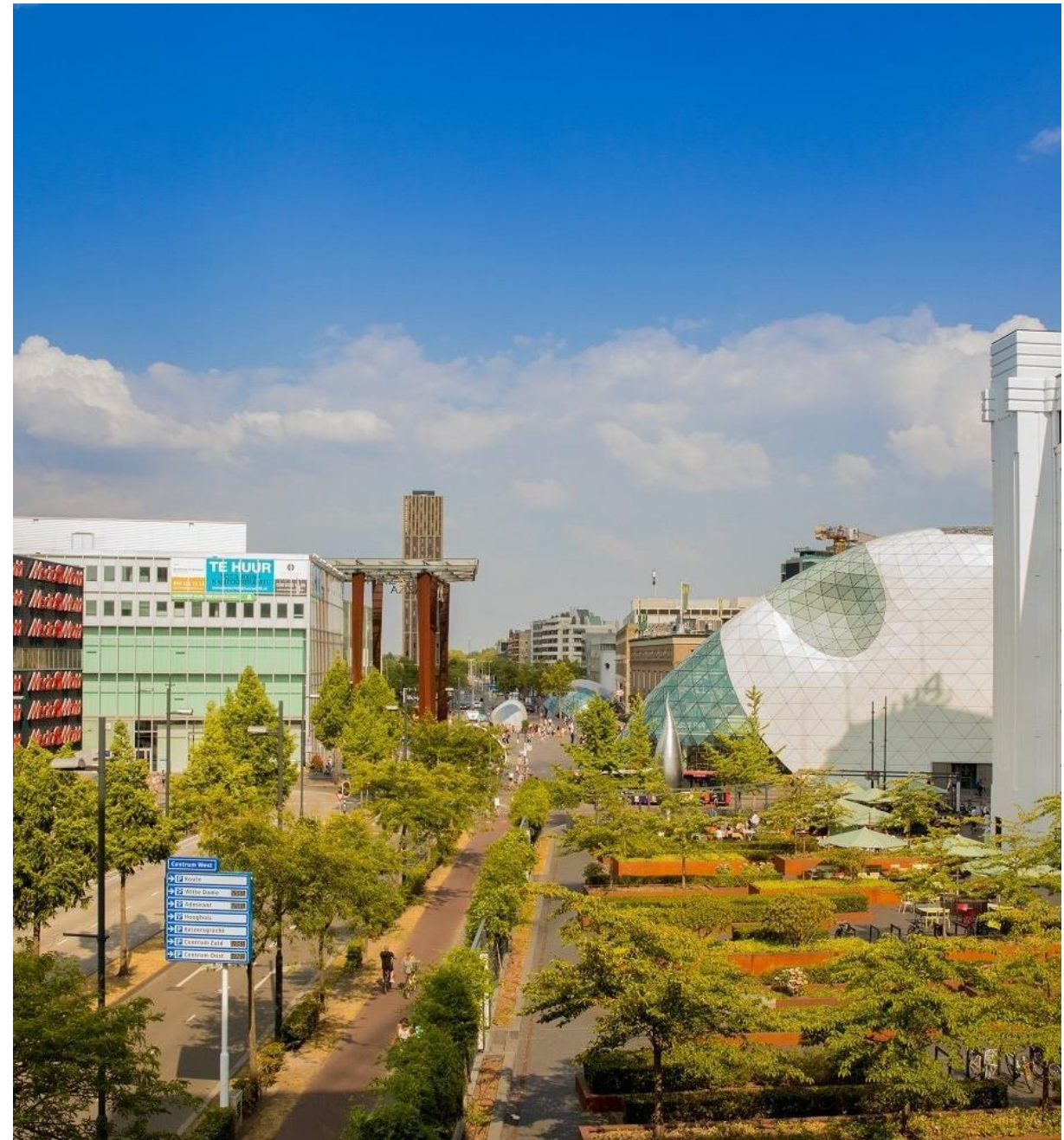

Veel steden groeien hard en staan voor een schaa sprong, specifiek voor Eindhoven:

- Door de kennisintensieve maakindustrie blijven **werkgelegenheid en het inwonersaantal** in en rondom Eindhoven hard **groeien**.
- Tot 2040 houden we rekening dat de stad groeit met **40.000 woningen** en een regionale groei van **72.000 arbeidsplaatsen**¹.
- Wij staan voor de opgave deze **schaa sprong** en de **bijkomende grootstedelijke opgaven** zo goed mogelijk te faciliteren.
- Om de groei op te vangen zijn **investeringen in de stad op gebied van klimaat, groen en water, energievoorziening, mobiliteit en voorzieningen** noodzakelijk en randvoorwaardelijk.

1: Bron MIRT onderzoek Brainport Verstedelijking & Bereikbaarheid 2040 Verstedelijkingsakkoord SGE

Om de opgave inzichtelijk te maken, is een strategische investeringsagenda opgesteld

- Dit vraagt om een **structurele aanpak** rondom de strategische investeringen
- Deze investeringsagenda richt zich nu op **investerings in de stad**
- Parallel werken we aan de ingrepen voor de gemeentelijke organisatie
- Dit traject zorgt voor **inzicht en overzicht** en kijken we naar de **bekostiging** voor deze investeringen.
- Daarnaast werken we spelregels en een proces rondom deze investeringen uit.

Ontwikkeling instrument

- Reeds enkele jaren aan de slag om de investeringen op de lange termijn / strategische investeringen in beeld te brengen
- Focus lag in eerste instantie op mobiliteit en woningbouw – nog veel PM
- Grote opgave in centrum – noodzaak aanscherping – Eindhoven geen uitleggegebied
- De laatste jaren is er een verfijning aangebracht
- Onderscheid:
  - Vervangingsinvesteringen
  - Vervangingsinvesteringen +
  - Strategische investeringen
- Focus met name op strategische investeringen
- PM-posten invullen met concrete bedragen
- Investeringen gebaseerd op calculaties maar ook op globale kengetallen
- Tijdshorizon lange horizon, over collegeperiode heen, verschillende thema's

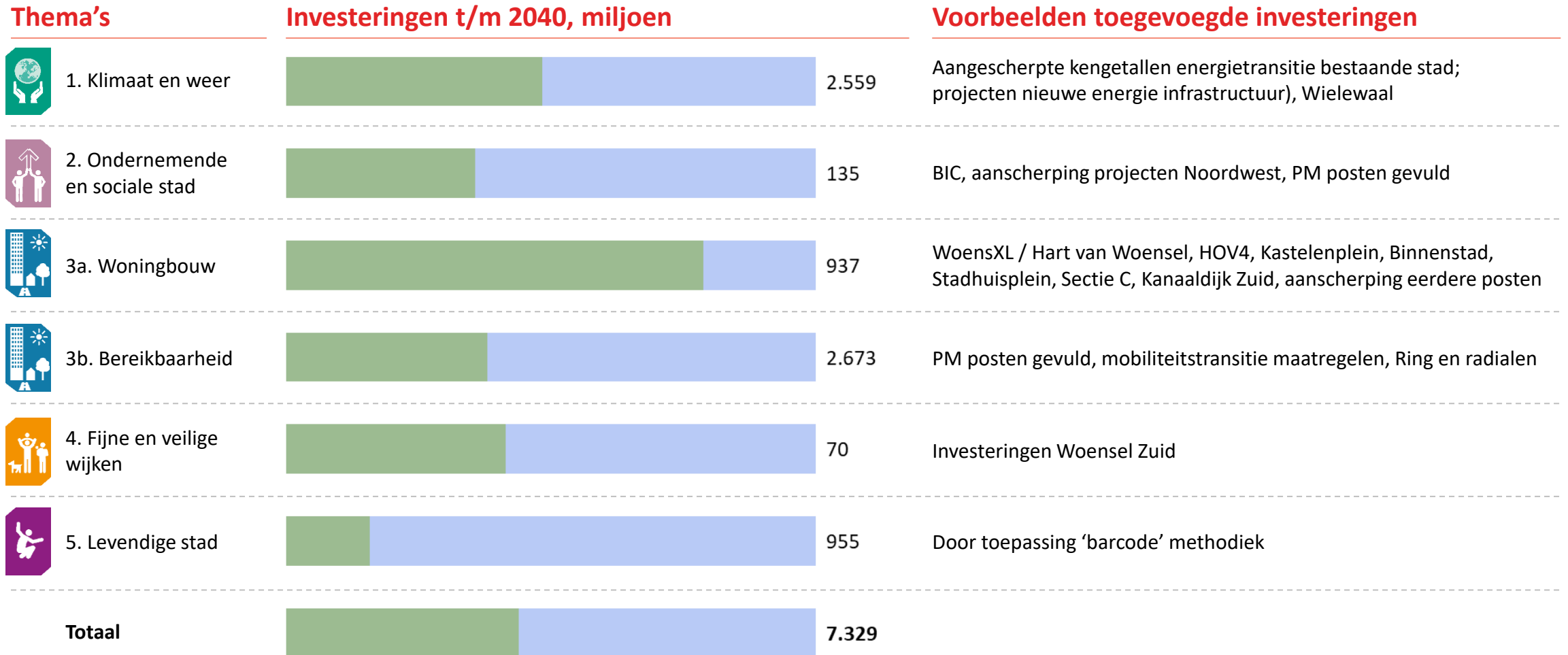
We onderscheiden vier type investeringen met een totale omvang van ~12 miljard tot en met 2040

 Focus van deze presentatie

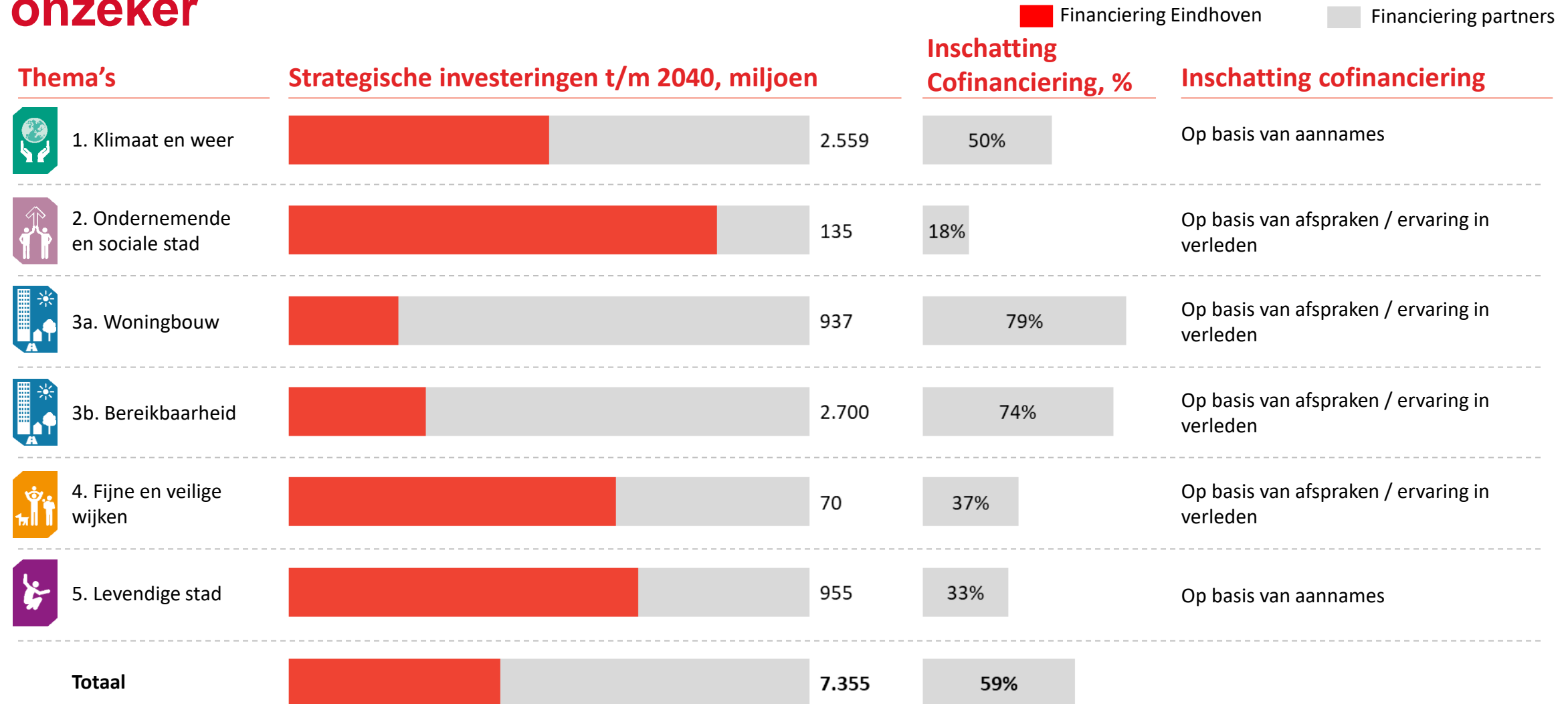
Type	Doel	Voorbeeld	Omvang t/m 2040, miljard ¹
① Strategisch	Realiseren van de schaa sprong	Voorzieningen, energie/warmte investeringen, mobiliteitsplan, Knoop XL, etc.	7,3
② Vervanging +	Verbeteren bestaande activa (op lijst Bovenwijks)	Herinrichting Mathildelaan, Geldropseweg, Wilhelminaplein, Markt	1,0
③ Vervanging	In stand houden activa	Onderhoud riolering, wegen en groen	3,9
④ Organisatie	Ondersteunen groei van de stad, implementeren wet en regelgeving en continu verbeteren going concern	Medewerkers (oa KCC, BOAs, projectleiders), IT infra, vastgoed, etc.	p.m.
			12,3

De groei in strategische investeringen is zichtbaar op ieder thema van het bestuursakkoord

■ Raming 2022 ■ Groei herijking

Verwachte cofinanciering verschilt per thema; potentiële impact benadrukt de relevantie van onze lobby-inzet; hoogst onzeker

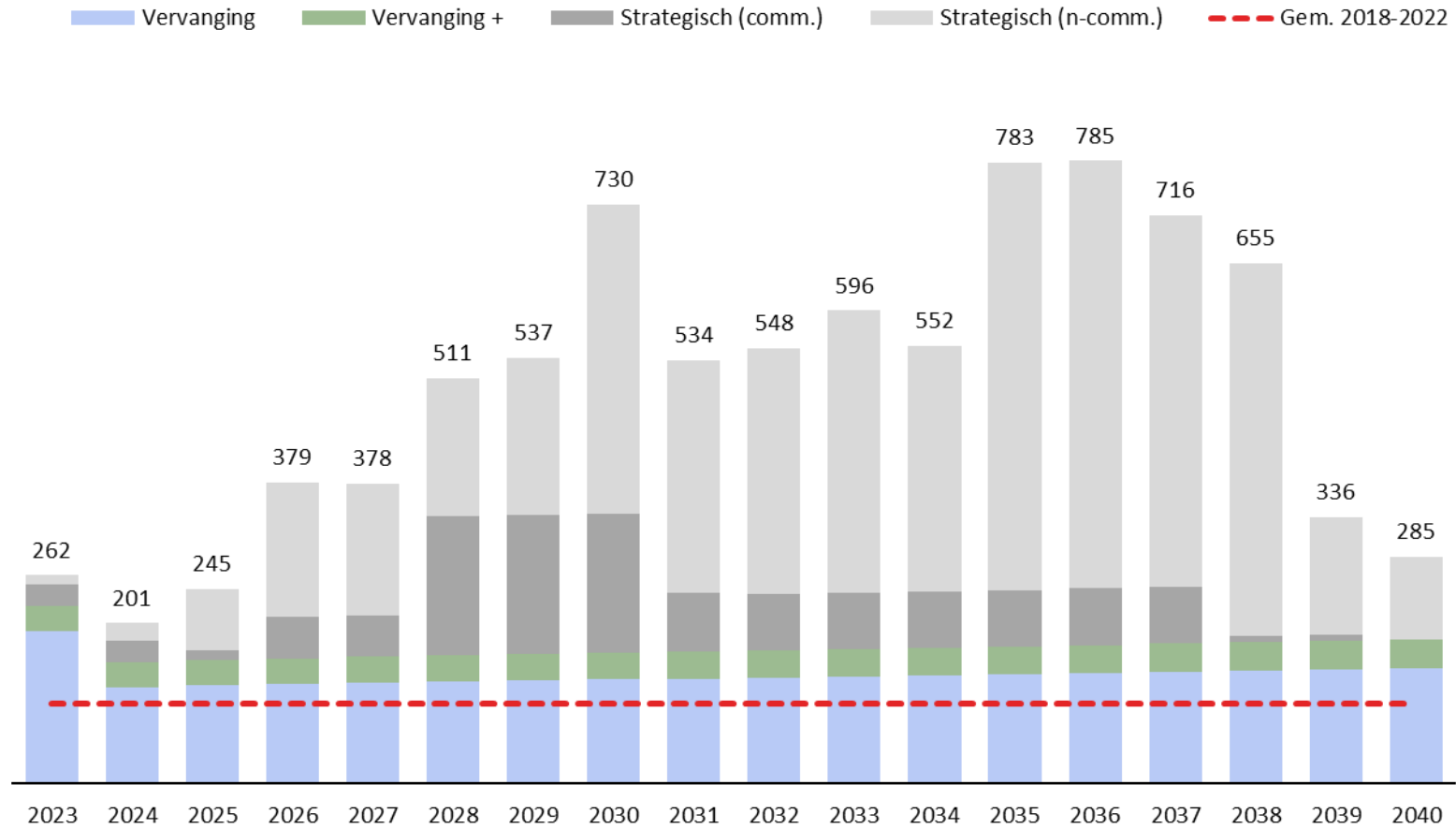

De opgave is fors hoger (2-8x zoveel) dan we in 2018-2022 gemiddeld geïnvesteerd hebben

Opmerkingen

Investerings 2023-2040, EURm

Financiering

- **2 belangrijke dekkingsbronnen:**
- Stelpost kapitaallasten strategische investeringen (structurele dekking – structurele lasten)
- Reserve strategische investeringen (incidentele middelen – incidentele lasten)
- **Systematiek:**
- We maken structureel middelen vrij ter dekking van strategische investeringen (activeren en afschrijven)
- De niet bestede middelen worden jaarlijks gestort in de reserve strategische investeringen
- Er vindt jaarlijkse voeding plaats vanuit diverse incidentele dekkingsbronnen waaronder tussentijdse winsten grondexploitaties in de reserve strategische investeringen
- De reserve strategische investeringen worden ingezet voor voorbereidingskosten en bijdragen aan investeringen van derden

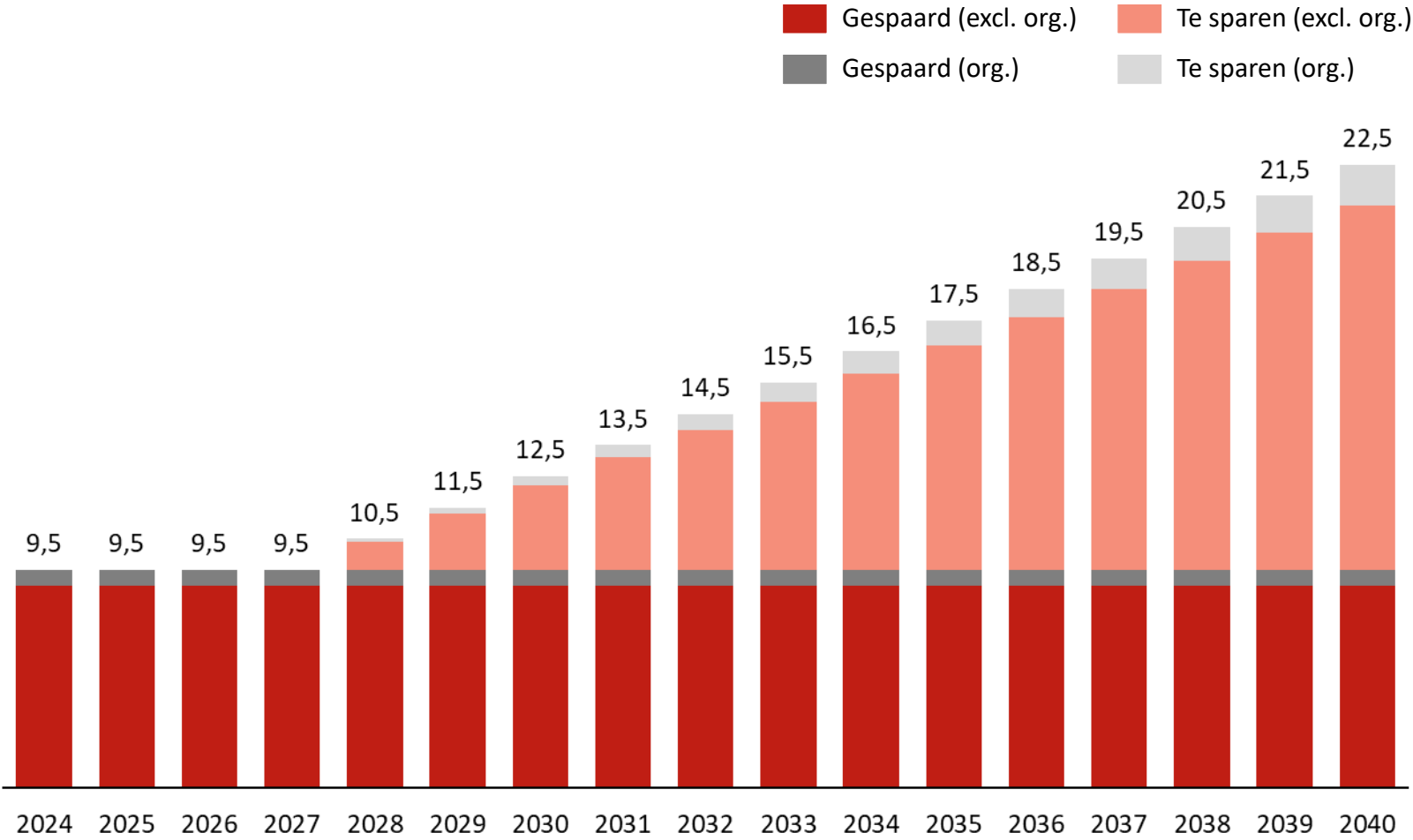

Onderscheid externe en interne dekkingsbronnen

Dekkingsbronnen	Type	Voorbeelden
1 Extern (cofinanciering)	Structureel en incidenteel	Publiek (Rijksoverheid, provincie, gemeenten) Privaat (bedrijfsleven)
2 Intern (Gemeente Eindhoven)	Structureel	Stelpost strategische kapitaallasten ('spaarpot') Reserve Fonds Bovenwijks Krediet strategische verwervingen Herprioritering bestaande begroting Areaalgroei OZB en parkeerbelasting Extra inkomsten gemeentefonds (agv herijking)
	Incidenteel	Reserve strategische investeringen Reserve Fonds Bovenwijks Reserve Onderzoek & Ontwikkeling

Er zal extra gespaard moeten worden om de totaalopgave te kunnen financieren.

Ontwikkeling stelpost kapitaallasten strategische investeringen, EURm

Investeringsplan (SIP) gemeente Breda

Bestuurlijke opdracht

Toezegging gemeenteraad in Begroting 2021

We ontwikkelen nieuw strategisch sturingsinstrument voor onze investeringsvraagstukken

Belangrijkste aanleidingen

jaarlijkse onderuitnutting beschikbaar investeringsvolume (30-35%)

wijze kredietvotering onvoldoende flexibel i.r.t. snel veranderende omstandigheden

goede dynamische programmeringstool ontbreekt (realisme programmering, integrale afweging)

tijdhorizon van 4 jaar te kort, onvoldoende inzicht toekomstige ambities (zoals OGV 2040)

te weinig inzicht/onderbouwing op investeringsambities voor onszelf en voor co-financiers

Plus → meer helderheid gewenst in positie, rol en bevoegdheden college en raad

Programmering Breda tot 2042

Strategische investeringen (cat. I)	€ 2,0 mld.
Vervangingsinvesteringen plus (cat. II)	€ 0,3 mld.
Vervangingsinvesteringen instandhouding (cat. II)	€ 0,9 mld.
Organisatie/bedrijfsvoering (cat. III)	<u>€ 0,1 mld.</u>
Totaal	€ 3,3 mld. + PM

schaalsprong: +25.000 woningen, +40.000 arbeidsplaatsen, investeringsvolumex2,5

Dekking:

35% subsidies/derden

20% tarieven (m.n. heffingen riolering, afval, parkeren)

45% algemene middelen gemeente

Nieuw instrumentarium SIP

- tijdhorizon van 4 naar 20 jaar (2023 t/m 2042)
- MIRT fasering 4 fasen: Ambitie, Plan, Project en Realisatie
- soorten investeringen 3-tal categorieën:
I=stedelijke gebiedsontwikkelingen en unieke groot schalige investeringen
II=vervangingsinvesteringen (instandhouding + verbetering)
III=bedrijfsmiddelen (organisatie)
- projectfiches ca. 50 fiches totaal; 1 A4 met scope project, bijdrage aan beleidsdoelen, planning, financiën, risico's → 2 maal per jaar update (tbv VJN en Begroting)
- overprogrammeren vanwege onzekere omstandigheden die programmering nadelig beïnvloeden
- kredietvotering proces geoptimaliseerd (uiterste moment)
- beheerorganisatie klein kernteam met 2 centrale coördinatoren (inhoudelijk en financieel) + heldere definiëring van rollen college, directie en management

Beleidskader SIP → verankert in Financiële Verordening 2023 en Financieel Beleid 2023

Belangrijke wijzigingen

1. MIRT fasering

- Structuur en governance aanbrengen in proces (incl. positie, rol en bevoegdheden raad)
  - go/no go besluiten bij fase overgangen (cat. I investeringen)
  - vaststellen inhoudelijke en financiële kaders
  - voteren voorbereidings- en uitvoeringskredieten
- Door fasering meer inzicht in realisme van de programmering
- Fasering als hulpmiddel bij optimalisering inzet beschikbare investeringsmiddelen

1. MIRT fasering

Methodiek van Meerjarenplan Infrastructuur en Transport (Rijk)

Stedelijke gebiedsontwikkelingen en unieke grootschalige investeringen (cat. I)

2. Overprogrammeren

Waarom overprogrammeren?

- beschikbare investeringsmiddelen zoveel mogelijk benutten
- div. omstandigheden waardoor programmering investeringen beïnvloed wordt (o.a. wetgeving, procedures, participatie, krapte arbeidsmarkt, beschikbaarheid subsidies)

→ om daadwerkelijk 100% te kunnen realiseren moet meer geprogrammeerd worden

Hoe werkt het?

- komende 4 begrotingsjaren maximale overprogrammering van 25%
- alle (125%) geprogrammeerde investeringen moeten realistisch en in tijd uitvoerbaar zijn
- jaren daarna mag overprogrammering hoger zijn → later prioriteren
- 2 maal per jaar wordt SIP geactualiseerd en stellen we programmering bij
- geheel blijft financieel passend, geen budgetoverschrijding op totaal van kapitaallasten

Inzet/doel?

- gefaseerde toename realisatie geplande investeringen
- alle (max.) 125% geprogrammeerde investeringen komend begrotingsjaar 'aanzetten/voteren'
- monitoren daadwerkelijke realisatie → evt. bijstellen max. perc.% overprogrammering

3. Kredietvotering

Optimaliseren inzet beschikbare investeringsmiddelen

- uiterste moment van kredietvotering, in principe enkel eerstvolgende begrotingsjaar
- onderscheid tussen voorbereidingskredieten en uitvoeringskrediet bij cat. I projecten
  - * voorbereidingskredieten in fase A, B en C (voteren bij faseovergang of bij begroting)
  - * uitvoeringskrediet in fase D (voteren bij vaststelling realisatieplan einde fase C)
- uitvoeringskredieten voor cat. II en III projecten voteren bij vaststelling begroting (behalve als deelprojecten > € 1 mln. → afzonderlijk raadsvoorstel)
  - * basis = meerjarenbeleidsplan en jaarlijks uitvoeringsplan
  - * voorbeelden: vervanging riolering, wagenpark, ICT, panden gemeentelijk vastgoed,

Gevoteerde kredieten 2 jaar niet aangewend → vallen vrij!

Bevoegdheden gemeentebestuur

- * Verankering beleidskader SIP in Financiële Verordening 2023 en Financieel Beleid 2023
- * Vaststelling geactualiseerd SIP jaarlijks bij Begroting en richtinggevende investeringsbesluiten bij Voorjaarsnota
- * Fasebesluiten (incl. go-no go) bij cat. I investeringen
- * Vaststellen meerjarenbeleidsplannen voor cat. II en III investeringen
- * Beschikking over flexibele programmeringstool, waarbij overprogrammeren bestuurlijke flexibiliteit biedt om in te spelen op snel veranderende omstandigheden
- * Wijze van kredietvoteren:
  - uiterste moment van kredietvoteren
  - investeringen gepland na begrotingsjaar zijn in principe indicatief

Overeenkomsten en doorontwikkeling

- Lange termijn inzicht noodzakelijk
- Perspectief 20 jaar
- Onderscheid verschillende aard investeringen
- Ramingen verfijnen
- Rekening houden met fasering
- 2 belangrijke momenten: Kadernota en Begroting
- Sparen voor investeringen noodzakelijk

- Hoe jaarlijkse realisatie investeringen vergroten
  - Eindhoven momenteel € 100 mln – groeien naar 2-8 x zoveel noodzakelijk
  - Breda momenteel € 60 mln – groeien naar raming volume € 100 mln om € 80 mln weg te zetten

Doorontwikkeling en dilemma's

- **De opgave is groot! – inhoudelijk en financieel**
- Inzicht en overzicht nodig (ook exploitatieconsequenties)
- Complexiteit ramingen
- Afhankelijkheid Rijk en partners is groot – bezuinigingen?
- Relevante autonome ontwikkelingen:
  - Stikstofproblematiek
  - Energiecongestie
  - Renteontwikkeling
  - Prijsstijgingen
- Afwegingskader noodzakelijk – integrale afweging
- Sparen voor lange termijn investeringen over coalitieperiode heen
- Niet alleen centrum maar hele stad moet profiteren
- Strategische investeringen versus investeren in de leefbaarheid van de stad op “korte” termijn
- Wat kan de stad aan
- Wat krijgen we weggezet